

Motion till riksdagen 2018/19:3090

av **Kerstin Lundgren m.fl. (C, L)**

med anledning av skr. 2018/19:104 Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en oberoende utvärdering av Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges medlemskap och prioriteringar i FN:s säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen har lämnat en skrivelse till riksdagen om Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018. Sverige beskrivs som en moraliskt högtstående stat vars principfasthet och värnande om folkrätt, internationell fred och säkerhet och internationellt samarbete har lett till framgångar i FN:s säkerhetsråd under den tid då Sverige var medlem i säkerhetsrådet.

När riksdagen nu tar ställning till skrivelsen bör det först och främst konstateras att den i huvudsak är en aktivitetsredovisning. En sådan har givetvis sitt värde, men frågan om vilken som varit Sveriges unika roll och hur framgångsrikt medlemskapet har varit går inte att besvara enbart på ett sådant underlag. Vid sidan av denna regeringsskrivelse, som i sig är en naturlig redovisning efter säkerhetsrådsperiodens slut, behövs därför också utvärderingar som utförs av andra än regeringen själv. Det är därför viktigt att det också görs en oberoende utvärdering, fristående från regeringen, under ledning av meriterade forskare eller andra som med fullständig integritet kan värdera vad som varit framgångsrikt och inte i de svenska aktiviteterna under säkerhetsrådsperioden.

Vi betvivlar inte att regeringen har haft goda intentioner och att Sverige har varit en engagerad medlem av säkerhetsrådet under perioden, men det är inte i denna redovisning som några slutsatser går att dra om de långsiktiga resultaten.

Vi har förståelse för att regeringen vill framhålla Sveriges deltagande i säkerhetsrådet som en stor framgång, att Sverige har varit en medlem som aktivt drivit viktiga frågor som gjort skillnad. Men det blir inte trovärdigt när regeringen på flera ställen framställer resolutioner som hade antagits oaktat svenskt deltagande i säkerhetsrådet som en svensk framgång och ett svenskt mervärde. Snarare hade det varit häpnadsväckande om Sverige exempelvis inte hade gått med på att stödja ett undersökningsteam kring övergrepp av Daish i Irak.

Vi hade också önskat lite mer av självkritik från regeringen, inte minst ur perspektivet att långsiktigt resultat saknas i flera av de frågor som Sverige drivit. Och det är just FN:s långsiktiga utmaningar som, menar vi, regeringen borde ha fokuserat på under sitt ordförandeskap.

En av de kanske mest akuta svårigheterna för FN är användandet av obstruerande veton av säkerhetsrådets permanenta medlemmar, som hindrar säkerhetsrådet från att anta resolutioner i akuta konflikter, exempelvis om Syrien, och som skadar trovärdigheten för FN som global aktör för fred och säkerhet. Det är brådskande med en reform av beslutsfattandet i säkerhetsrådet. Också regeringen uppmärksammar i sin skrivelse hur motsättningar i säkerhetsrådet och användandet av veton försvårar arbetet. Ur det perspektivet och ur perspektivet att regeringens utgångspunkt var att vilja bidra till att säkerhetsrådet tog ansvar för sin huvuduppgift att upprätthålla internationell fred och säkerhet finner vi det synd att regeringen inte prioriterade att driva frågan om FN:s långsiktiga beslutsförmåga och trovärdighet. Vi delar därmed också slutsatsen som Svenska FN-förbundet gör att regeringen tydligare också borde ha ifrågasatt de veton som lades.

Vi tror också att risken för obstruerande veton hade minskat om det fanns kriterier tydligt framtagna för när det ska finnas mandat att genomföra humanitära interventioner. Det saknas i dag, vilket gör att varje enskilt fall ska upp till säkerhetsrådet för bedömning om ett humanitärt ingripande är rättfärdigt eller inte. Ur vårt perspektiv hade det varit önskvärt om regeringen hade drivit denna fråga. Det är en fråga om förutsägbarhet. Vi ser det också som anmärkningsvärt att regeringen inte tydligt sökt lyfta den svåra men centrala frågan om världssamfundets skyldighet att skydda liv när enskilda stater hotar att begå brott mot mänskligheten eller folkmord. ”Aldrig mer” ljöd budskapet över världen efter folkmordet i Rwanda. Av det följde säkerhetsrådets skyldighet ”Responsability to protect”, R2P. Även om det är ännu ett ansvar som vanryktats får det inte leda till att ansvaret för säkerhetsrådet att skydda i unika situationer upphör. Ansvaret och formerna är i stället viktiga att söka utveckla, och detta skulle prioriterats av Sverige under medlemskapet i säkerhetsrådet. Det går inte att utesluta att exempelvis folkmordet i Myanmar hade kunnat förhindras om kriterier för humanitära interventioner redan hade funnits på plats, eller att det hade gått att hindra andra övergrepp i ett tidigare skede.

Vi hade också gärna sett att regeringen drivit frågan om ansvarsutkrävande och ICC:s roll hårdare. ICC har en viktig roll för ansvarsutkrävande för rätten till rättvisa, vilket är avgörande för en försoningsprocess där de som utsatts för övergrepp och oförrätter får upprättelse.

En av Sveriges mest prioriterade frågor har varit att stärka kvinnors inflytande, inte minst i fredsskapande förhandlingar och politiska processer. Vi delar regeringens bild av att detta är viktiga frågor. Hållbar fred låter sig inte göras utan kvinnors deltagande i fredsskapande processer men också inkluderingen av kvinnor och civilsamhälle i samhällslivet när landet sedan ska byggas upp. Vi är dock kritiska till sättet som

regeringen gjort detta på eftersom vi inte ser några tecken på att arbetet kommer att leva vidare nu när Sverige inte längre sitter i säkerhetsrådet. Frågan tycks också ha varit mest prioriterad för Sverige under våra egna ordförandeskapsmånader. Ett tecken på det är, som Svenska FN-förbundet uppmärksammat, att i januari 2017 då Sverige var ordförande nämndes "kvinnor" under varje möte, medan i februari samma år då Sverige inte var ordförande nämndes det bara på 1 av 19 möten. Det visar också att när Sverige inte driver frågan så gör ingen annan det heller. Det är synd att regeringen inte lyckats skapa allianser och samarbeta med likasinnade för att ta detta viktiga arbete vidare i FN-systemet generellt och säkerhetsrådet specifikt. De hållbara och långsiktiga resultaten av Sveriges säkerhetsrådstid riskerar därmed att utebli.

Sveriges ledord i säkerhetsrådskampanjen var öppenhet och transparens. Så här i efterhand kan vi konstatera att särskilt öppen och transparent var inte processen, eller förankringen i riksdagen. Vi noterar att regeringen varit aktiv när det gäller att bjuda in civilsamhället till dialog men endast informerat riksdagen. Inte med ett ord i skrivelsen nämns regeringens kampanj för att säkra platsen i säkerhetsrådet trots att detta varit föremål för mången kritisk diskussion. Utrikesutskottet fick efter åtskilliga påstötningar och framställningar tillgång till den utredning som UD beställde gällande kampanjen till säkerhetsrådet. Om ledordet var transparens så gällde det inte förhållandet till riksdagen. Att regeringen i skrivelsen omnämner riksdagen endast sex gånger, varav en i överlämnandet av skrivelsen till riksdagen och en i innehållsförteckningen, är i sig talande. Det visar på regeringens selektiva förhållningssätt till medlemskapet i säkerhetsrådet. Endast det regeringen anser vara positivt nämns i skrivelsen. Kritik, även om berättigad, omnämns inte.

Till sist också några ord om vad vi tycker att regeringen gjort bra under tiden i FN:s säkerhetsråd. Vi anser att det är bra att regeringen tydligt lyft och kopplat samman klimat och säkerhet, och det är utmärkt att Sverige så tydligt har prioriterat frågan om kvinnors inflytande. Regeringens ansträngningar i Jemenkonflikten, med fredsförhandlingsmötet i Sverige, får också anses vara en framgång.

Vi välkomnar självklart Sveriges medlemskap i säkerhetsrådet. Det var och är viktigt att Sverige söker och når den positionen. Det är då angeläget att det sker en oberoende utvärdering av vad som faktiskt åstadkommit. En sådan återfinns inte i denna regeringsskrivelse. Det samlade intrycket av regeringens deltagande i säkerhetsrådets arbete blir dock att ambitionerna varit höga men de långsiktiga resultaten uteblivit. Det beklagar vi i en tid då allt fler ifrågasätter FN:s roll som global aktör för fred och säkerhet. FN:s långsiktiga legitimitet ligger i dess beslutsförhet och möjlighet att agera.

Kerstin Lundgren (C)

Magnus Ek (C)

Linda Ylivainio (C)

Tina Acketoft (L)

Abir Al-Sahlani (C)

Fredrik Malm (L)

Joar Forssell (L)